

kååv o kaav o bullens o kaava

En kulturanalytisk studie om en småländsk korv

Alice Porsfelt

ETNK02, Etnologi med kulturanalytisk inriktning - Kandidatkurs

C-uppsats HT 2021

Handledare: Jonas Bornsäter

Institutionen för kulturvetenskaper, avdelningen för etnologi

Lunds Universitet

Innehåll

Bakgrund	2
Syfte	2
Tidigare forskning	3
Metod och material	5
Autoetnografi	5
Historisk kulturanalys	6
Intervjuer	6
Teori	8
Narrativ berättelse teori	8
Symbolisk interaktionism	10
Analys	13
Välkommen till Alvesta, Salmonella capital of Europe 1953	13
Hur äter man Bullens?	15
En eventbaserad korv	15
Också en självklarhet	21
Bullens som fenomen	22
Burken är en del av korven	22
Att sprida gospeln	23
Avslutande analys	24
Sammanfattande diskussion	27
Referenslista	29

Bakgrund

Under ett bröllop på en herrgård strax utanför Växjö hade vi precis packat ner det sista av vår utrustning. Jag hade arbetat som kock på festen för ett sextiotal personer, där de åt en tre-rättersmeny och haft en bröllopsårta som utmanade Växjös skyline. Innan vi kunde lämna gästerna och låta dem festa vidare in i natten fanns en uppgift kvar, att släpa fram ett gäng stora burkar med Bullens korv, korvbröd, ketchup och senap. Det här var nattmaten för bröllopet. Jag upplevde det som en märklig upplevelse då. Varför skulle de ha just den här specifika ganska dåliga korven som jag själv mest förknippar med kiosker på små idrottsplatser i skogen, där den delar hyllmeter med sosseburgare¹ och kexchoklad.

I planeringsstadiet av den här uppsatsen kom jag att tänka på det igen. Finns det ett större kulturellt mönster kring den här korven? Jag började fundera på tillfällen och platser där den dykt upp, fotbollsmatcher, folkparker och fester av olika slag. När jag frågar runt märker jag att det är en korv många har en relation till.

Syfte

Syftet med den här uppsatsen är att ur ett kulturanalytiskt perspektiv ta reda på vilka berättelser Bullens korv förknippas med och vad Bullens korv betyder för dem. Målet är att lyfta fram människors tolkningar av vad Bullens betyder för de som brukar den. Jag vill flytta fokus från Bullens som enbart en korv, till de innebär olika personer ger korven och på så sätt skapa en förståelse för de kulturella gemenskaper Bullens korv bidrar till.

Det är framförallt fyra områden uppsatsen besvarar:

1. Vad har konsumenter av Bullens korv för erfarenheter och minnen av deras konsumtion?
2. I vilka sammanhang har korven konsumerats?
3. Går det att urskilja kulturella mönster och hur ser de i så fall ut?
4. Vad säger berättelserna om konsumenterna och det samhälle de är en del av?

¹ En hamburgare med endast ketchup, senap och inlagd gurka.

Tidigare forskning

Jag presenterar här inledningsvis forskning som teoretiskt och metodmässigt använder sig av berättelser på ett liknande sätt som jag gjort i denna uppsats. Därefter ger jag exempel på forskning om den svenska måltidskulturen där ämnet tangerar mitt eget.

Etnologen Hanna Jansson har i sin avhandling *Drömmen om äventyret* (2017) studerat de berättelser långfärdsseglare skrivit i sina bloggar och på sina hemsidor. Hon undersökte relationen mellan berättelserna och berättarens erfarenheter. Hur berättelsens form påverkas av resans gång och kontext. Hon utgår från den traditionella berättelseforskningen, där hon bitvis kritiserar användandet av Labovs modell som en slags standard inom den här forskningspraktiken då hon menar på att den fungerar bättre på en viss sorts berättelse och sämre på andra, vilket kan utesluta vilka berättelser som får ta plats inom forskningen. Istället använder hon sig huvudsakligen av Katherine Youngs (1987) modell med individuella berättarröster och stilgrepp (Jansson 2017:14ff). Den kritik Jansson har över användandet av Labovs modell är något jag kan ta med mig i min egna studie. Att inte nitiskt välja berättelser för att de ska passa in i modellen, utan att använda modellen som ett verktyg för att förenkla analysen istället för en exakt mall. En annan som gjort liknande studier om berättelser och hur berättaren förhåller sig till dessa är etnologen Georg Drakos. I hans avhandling *Makt över kropp och hälsa* (1997) analyserar han leprasjukas berättelser i Aten. Hur de med hjälp av sina berättelser kan skapa makt och kontroll över sina egna kroppar (Palmenfelt 2017:205). Drakos (Drakos 1997:30ff) beskriver hur man använder texter där strukturer är likt kommunikativa akter där talare och åhörare har båda aktiva roller och samspelar. Genom det kunna se den strategi leprasjuka använder för att skapa makt.

Den före detta kocken och numera matetnologen Håkan Jönsson har i boken *Svensk måltidskultur* (2020) studerat den svenska matkulturen och ännu mer specifikt måltidskultur. Det innefattar det som händer innan, under och efter konsumtionen av maten. Jönsson (Jönsson 2020:12) menar att måltiden är ett socialt arrangemang som dessutom organiserar tiden. Måltidskulturer är något som konstant skapas, upprätthålls och omskapas. Där måltidsetiketter kan bero på socialt sammanhang, som på vilken plats maten intas. Det blir ett effektivt sätt att organisera såväl den egna gruppen som att inkludera nya i gemenskapen. Det är viktigt att förväntade rollerna upprätthålls och maten konsumeras på rätt sätt vilket annars

kan orsaka dålig stämning (Jönsson 2020:65ff). Den måltid jag studerar är väldigt specifik och det finns en hel del intressanta vinklar i Jönssons bok att som jag tagit med mig. Som att när man konsumerar Bullens varmkorv blir det som en måltid där det är möjligt att bryta bröd och där det i princip är omöjligt att misslyckas. Måltiden blir på så vis lämplig för att exempelvis överbrygga generationsgränser.

Tillsammans med Etnologen Richard Tellström har Jönsson också undersökt svenskt uteätande i boken *Från krog till krog* (2018). Det är en historisk beskrivning av de kulturella normer men också praktiska verklighet för de som velat äta ute de senaste 700 åren. Tyvärr har de med- eller omedvetet valt att utelämna den delen av uteätande som hade varit mest intressant för mig. Det vill säga hur man på olika platser tar en korv med bröd. Författarna menar att det förvisso finns en liten mängd källmaterial från landsbygden men de uppmärksammar på sin höjd korvkioskens existens och att folk kan ha ätit en korv på dansbanan. Det kan tyckas märkligt att utesluta moppegänget och raggarhänget vid korvmojen i bruksorten där det mycket möjligt var det enda uteätande som fanns tillgängligt. I Tellströms bok *Hunger och Törst* (2015) nämns faktiskt Bullens korv, men mer i syfte av hur något som uppfattas som oätligt (dåligt rykte) kan göras ätligt med hjälp av en introduktör (Tellström 2015:103f). Men precis som i boken *Från krog till krog* så osynliggörs matkulturen på landsbygden. Det tyder också på att min egna uppsats kan fylla en del av detta tomrum inom svensk matetnologi.

I *Rabelais och skrattets historia* (1986) har litteratur och språkvetaren eller som han själv benämnde sig, filosofiska antropologen Michail Bachtin (Bachtin 1986:8) undersökt, som titeln förklarar skrattets historia. Författaren har studerat Rabelais medeltida kioskvältare *Den store Gargantuas förskräckliga leverne* (1534) men även medeltida och renässansens karnevaler. Bachtin har studerat ett tema länkat till historiskt källmaterial som resulterar i något av en filosofisk betraktelse. Metoden skulle kunna kallas historisk kulturanalys på ett tema som ligger väldigt nära mitt egna. Mitt urval fokuserar på de delar som beskriver fenomenet karnevaler då själva karnevalen blir en specifik plats för festande, ätande och mänskliga möten som också hade sin egen moral. Precis som i den här uppsatsen omringas måltiden och själva ätandet av egna ritualer delvis frikopplade från vardagens plikter.

Festen var så att säga ett tillfälligt avbrott i hela officiella systemet med alla dess förbud och hierarkiska skranor. För en kort tid lämnade livet sin vanliga, legaliserade och helgade bana och trädde in i den utopiska frihetens sfär (Bachtin 1986:97)

Karnevalen beskrivs av Bachtin (1986:87) som en unik och jämlik plats. Där världen vänds upp och ner, det finns möjlighet till frosseri i kött, dricka och lust. Det ställs i kontrast till den kristna världen och dess moral som finns utanför karnevalens gränser.

Metod och material

Metoderna i den här uppsatsen har huvudsakligen varit intervjuer och historisk kulturanalys. Det har även förekommit en viss del av autoetnografi även om det mer fungerat som ett stöd och underlag för att skapa intressanta frågeställningar vid de intervjuer som genomförts. All materialinsamling genomfördes mellan 8 oktober och 9 december 2021. Uppsatsen har avgränsats med hänsyn till den givna tidsramen, ekonomiska förutsättningar och framförallt en pågående pandemi. För att studien inte skulle överskuggas för mycket av mina egna erfarenheter har frågeställningarna till en början varit relativt öppna när jag intervjuat. Min egen förförståelse har dock gjort det möjligt att ställa relevanta följdfrågor, be om exempel och få den intervjuade att fortsätta sin berättelse. Såväl teori och metod är valda för att bäst kunna uppfylla syftet med min undersökning att lyfta fram berättelser, tolkningar, upplevelser och praktiker kring Bullens korv som kulturellt fenomen (Hörnfeldt 2011:236).

Autoetnografi

Idén till själva studien härstammar från mina egna minnen kring Bullens korv, att det inte bara är en vanlig korv utan att man kan se den som en kulturell artefakt. Den fyller en symbolisk innebörd med olika regler om hur och var den ska ätas. Jag funderade på om det bara vara mina upplevelser men det visades sig att när jag nämnde Bullens korv i vänkretsen blev de engagerade och närmast nostalgiska. Mina erfarenheter och min förförståelse kan därför ses som startskottet för detta projekt (Palmgren 2011).

Historisk kulturanalys

För att kunna få en överblick över tid har jag valt att gå igenom tidningsartiklar och reklam om Bullens korv från 1960 fram till idag. Med ett historiskt perspektiv av fenomenet kan det ge mig dels en bas och någon form av bakgrundsfakta, dels bidra till nya eller andra infallsvinklar (Hörnfeldt 2011:237). Genom att ordna och tematisera materialet blir det möjligt för olika strukturer och kulturella praktiker att framträda. Det blir också möjligt att se skiften och brytpunkter av dessa praktiker och strukturer. Något som kan vara svårt att nå med mina intervjuer. Den historiska kulturanalysen kan dessutom ge andra ledtrådar om det förflutna där författare med- eller omedvetet kan ge beskrivningar av makthierarkier och andra sociala strukturer (Jönsson, Nilsson 2017). När korven lanserades var det knappast av nostalgiska skäl utan tvärtom som något modernt. Att kunna följa och se förändring över tid och hur människor relaterar och förhåller sig till denna kulturella artefakt säger också något om den tiden, dess dominerande värderingar och kultur. Jag startade med ett stort urval av artiklar där jag gjorde en första gallring för att se vilka artiklar som är relevanta för min undersökning, men även för att materialet inte skulle bli för stort (Hörnfeldt 2011:240ff). Det resulterade i slutändan med 90 olika artiklar. Dessa artiklar gick jag sedan igenom och var framförallt intresserad av var, vilken plats det utspelat sig på, vilken slags händelse som beskrivs och även hur Bullens brukas. En sammanställning av dessa artiklar finns bifogad som bilaga. Precis som med autoetnografien så gav det här arkivarbetet också fler ingångar och idéer till de intervjuer som genomfördes därefter. Det här materialet hade därför sin första genomgång innan intervjuerna ägde rum.

Intervjuer

Totalt har fyra intervjuer genomförts, varav två varit via zoom och två fysiska intervjuer. Min ambition från början var fler intervjuer men precis som att det under denna tid varit problematiskt att genomföra observationer så var det inte helt enkelt att få till möten för intervju. Det är också därför som två intervjuer ägde rum digitalt. Jag föredrar det fysiska mötet men det har helt enkelt inte gått att genomföra fler fysiska träffar under pandemin.

Intervjuerna genomfördes i semistrukturerad stil (Fägerborg 2011:99), med en del förberedda frågor men där målet mer var att få till ett samtal där intervjupersoner bekvämt kunde berätta

sina historier. Med intervjuer kunde jag få en djupare inblick i hur intervjupersonerna kände och vilka upplevelser de förknippar med Bullens korv (Fägerborg 2011:96). Möjligheten att välja intervjupersoner från olika bakgrund och av blandad ålder ger ett varierat underlag att analysera, då det intervjupersonerna berättar är kopplat till deras tidsanda och och uppväxtvillkor. Med enbart fyra intervjuer kan jag inte generalisera men däremot kan jag koppla deras olika berättelser till varandra. Finns likheter och olikheter? Jag har också kopplat samman intervjumaterialet med de tidningsartiklar jag gått igenom. Min ambition har varit att använda all datainsamling för att lyfta fram och förstå de berättelser jag får tillgång till.

När man intervjuar skapas också ett samspel mellan den som intervjuar och intervjupersonen. Det är viktigt att den som blir intervjuad känner sig bekväm och bekräftad och att jag får dem att inte försöka vara mig till lags utan att de "vågar" berätta. Precis som Fägerborg (Fägerborg 2011: 97) skriver så bör man vara medveten om hur själva samspel utvecklas då det i slutändan påverkar vilket material jag kommer få tillgång till och hur mycket informanten vill berätta.

Mitt eget ämnesval visade sig inte vara särskilt känsligt. Tvärtom så skapades en positiv stämning och en nyfikenhet kring ämnet. De intervjuade blev väldigt engagerade och det var både spännande och intressant att höra deras berättelser. Givetvis är jag införstådd med att intervjupersonernas erfarenhet av Bullens kanske inte är det man alltid minns bäst i livet. En hel del detaljer och minnen kan ju gått förlorade genom åren. Trots detta verkar det som att just Bullens har haft betydelse i deras liv och att den är förknippad med händelser och praktiker man gärna diskuterar om någon visar intresse för detta. Namnen på samtliga intervjupersonerna är anonymiserade.

När man studerar människors minnen kan man reflektera över hur väl de stämmer överens med verkligheten. I många sammanhang kan man nog ifrågasätta minnen som en trovärdig källa då man kanske inte kommer ihåg allt och att de friserar sina berättelser. Frågan är dock om det är "sanningen" jag vill komma åt. Kanske är det just deras upplevelser och berättelser som lyfter fram Bullen som en kulturellt fenomen.

Teori

De två teorier som jag utgått från är narrativ berättelse teori och symbolisk interaktionism. Mitt insamlade material är huvudsakligen berättelser kopplade till hur personer interagerar med varandra när Bullens korv konsumeras. Den narrativa berättelse teorins ontologiska utgångspunkt är att människor är en berättande varelse som hanterar världen genom olika berättelser. Genom att analysera dessa berättelser ges det en möjlighet att förstå hur människor uppfattar och tolkar sin verklighet genom de berättelser de delar (Palmenfelt 2017:203). För att vidga det teoretiska perspektivet och på så sätt kunna förstå berättelserna på ett sätt där de kan användas för att tolka dess mening har jag valt att inkludera symbolisk interaktionism. Öhlander beskriver:

Den symboliska interaktionismens kunskapsmål skulle kunna beskrivas som en strävan att via analyser av social symbolisk interaktion beskriva och förklara mänskligt beteende och meningsproduktion, och därigenom samhället som sådant. (2017:77)

Genom symbolisk interaktionism kan jag få verktyg att förstå vad berättelserna betyder för de inblandade. Det vill säga hur kan vi förstå Bullens varmkorv som något mer än korv i en stor konservburk. Att kombinera dessa båda teorier är inget nytt och de har samarbetat tidigare. Barbro Klein (1980) kombinerade exempelvis berättelse teorier och interaktionism när hon i mitten av 1980-talet till Sverige introducerade den folkloristiska performanceforskningen (Öhlander 2017:75).

Narrativ berättelse teori

Genom att analysera vad och hur en person berättar historier om det förflutna ges det en möjlighet att förstå hur berättaren positionerar sig i dagens samhälle (Palmenfelt 2017:203). Det är också värt att tänka på att människor kan förstå sig själva och deras handlande kan styras av de berättelser de ger om sig själva. För att förstå deras identitet behöver man då förstå berättelsen (Johansson 2005:94). William Labov (1972) har tagit fram en modell för att analysera berättelser som går under namnet Labovs Schema (Palmenfelt 2017:208ff). Det är också denna modell jag använt för att bryta ner berättelser till mer hanterbara bitar. Som jag

nämnde i avsnittet om tidigare forskning har Labovs schema fått utstå viss kritik för att berättelser som passar schemat väljs ut och på så sätt snedvrider materialet (Jansson 2017). Genom att vara medveten om den problematiken vid mitt urval av berättelser kan jag använda Labovs schema för att analysera, istället för att det råkar bli ett snedvridet urvalsverktyg. För att visa hur Labovs schema bryter ner berättelsen kommer jag nu bryta ner själva schemat.

Abstract är den inledande sammanfattningen av berättelsen. Den andra delen är **orienteringen** där berättaren ger berättelsen den bakgrund som behövs för att åhöraren ska kunna förstå, så som plats, vilka som deltar och vilka relationer som kan finnas dem emellan. **Komplikation** är det problem berättelsen har. **Evaluering**, de signaler berättaren ger för att påverka hur åhöraren ska förstå berättelsen. Vilken är berättelsen sensmoral? Hur använder sig berättaren av detta för att framhäva och uttrycka sin egna identitet och vilken är den? (Johansson 2005:198). **Upplösning**, hur komplikationen löstes. **Coda** är den sista av delen av Labovs Schema. Som handlar det som berättaren delar efter berättelsen är slut (Palmenfelt 2017:208f).

Här är ett exempel från en av berättelserna från mina intervjuer:

Och typ vad folk säger när man jobbar i korvbaren och vad man kallar en bullens varmkorv. För det var till exempel som dels kan man säga kåäv o kaav o bullens o kaava och det beror väl på vilken socken man är ifrån så blir det olika. I somras var det ju nu var det en som jobbade i baren som var från stockholm. Så kommer det fram en medelålders man och beställer två Kaava o två kaffe. O hon bara, åh vilken härlig kombination att köpa bubbel och kaffe. Hon trodde dom sa cava eller han sa ju cava. Hon bara yeah vilken härlig initiativ. Så hällde hon ju upp två glas bubbel och två kaffe. Han bara "jæ skæ ha två kaava!". Hon bara jahaa. Hon fattade inte förens ahh du skulle ha två korv. Det finns ju också en viss charm, hon ser ju saker som man själv inte ser. Jocke

Abstract: Och typ vad folk säger när man jobbar i korvbaren och vad man kallar en bullens varmkorv.

Orienteringen: För det var till exempel som dels kan man säga kåäv o kaav o bullens o kaava och det beror väl på vilken socken man är ifrån så blir det olika. I somras var det ju nu var det en som jobbade i baren som var från Stockholm.

Komplikation: Så kommer det fram en medelålders man och beställer två Kaava o två kaffe. O hon bara, åh vilken härlig kombination att köpa bubbel och kaffe.

Evaluering: Hon trodde dom sa cava eller han sa ju cava. Hon bara yeah vilken härlig initiativ.

Upplösning: Han bara “jæe skæe ha två kaava!”. Hon bara jahaa. Hon fattade inte förens ahh du skulle ha två korv.

Coda: Det finns ju också en viss charm, hon ser ju saker som man själv inte ser.

När vi bryter ner berättelsen med hjälp av Labovs schema blir det lättare att se de olika problemen som uppstår i historien. Vi kan se i abstrakten och orienteringen att det finns en kultur där det är underförstått vad “kaava” är i det här sammanhanget. Komplikationen är att att hon i baren förstår det som cava vilket hade varit mer naturligt i Stockholm. I evalueringen får vi reda på att berättaren är dels en del av “kaava-kulturen” dels ser sig också som någon som kan ta plats utanför den och röra sig med annat folk, lite världsvan. Det finns väl en del som implicerar att samtalet är mellan två som förstår båda delar. Det är också komplikationen och upplösningen som tydliggör de olika kulturerna. Besökaren och hon i baren agerar båda i roller med förväntningar. Besökaren förväntar sig att på den här platsen kan man göra sig förstådd i sin roll som lokalbo som låter som man gör. Men också att det han förknippar med trevlig fest är kaffe och korv. Hon i baren från Stockholm kommer från en annan festkultur och förväntar sig något helt annat. Berättaren avslutar också med att visa på att det är mycket han inte ser av det som händer på platsen. Då han likt besökarna spelar sina roller, förväntningar infrias. Det är först när hon från Stockholm är där som vissa av dessa praktiker blir synliga.

Symbolisk interaktionism

Med hjälp av symbolisk interaktionism kan vi förstå och förklara samhället genom att analysera symboliskt mänskligt beteende och meningsproduktion (Öhlander 2017:77). Om vi med hjälp av narrativ berättelsesteori kan plocka ut det berättaren vill identifiera sig med som symboler, platser, ritualer kan vi se hur och varför de väljer just dessa och vad det säger om samhället de lever i. Inom symbolisk interaktionism ses kultur som något som produceras och upprätthålls av de deltagande personerna genom deras handlande och hur de tolkar situationen. Personer gör konstant strategiska val, dessa val är inte nödvändigtvis helt fria

utan kan bero på yttre omständigheter som till exempel socialt och ekonomisk kapital (Öhlander 2017:76f).

Huvudsakligen har jag valt att utgå från Erving Goffmans dramaturgiska teorier i *Jaget och maskerna* (1974). Goffmans ontologiska utgångspunkt är att alla individer speglar sig i varandra och anpassar sig efter själva situationen. En situation som på inget sätt behöver vara statiskt utan skapas och återskapas precis som det egna jaget. Individerna tolkar ständigt sin omgivning och anpassar sig genom att använda sig av olika roller med olika förväntningar. Genom att synliggöra den symboliska innebörden i den mänskliga interaktionen kan man enligt Goffman (Goffman 1974:69ff) också urskilja de samhälleliga strukturerna. Det är via socialisationsprocessen olika roller överförs liksom beteenderegler och symboliska innebörder. Det är en process där till exempel en etablerad kultur för över roller till nykomlingar.

De flesta beteenderegler är inget individen ständigt reflekterar över, de finns där, vi använder dem och kan närmast beskrivas som omedvetna. Det omedvetna beteendet kan många gånger säga mer än det medvetna. Enligt Goffman sker samspelet oftast smidigt och med takt, vilket också bekräftar den delade verklighetens giltighet. Vi lägger lydigt kundpinnen efter sista varan på bandet och samspelet i kassasituationen blir smidigt. Men inte alltid, ibland bryter inkompetenta aktörer mot förväntningarna. Det är också när något bryter mot de godtagna sättet att vara som rådande normer synliggörs. Det blir då möjligt att ta sig in bakom masken som olika rollframträdanden, individuellt eller tillsammans med andra, utgör (Goffman 1974). Något som man skulle kunna säga vara etnometodologiskt besläktat där den vardagliga kommunikationen sköts likt på autopilot. Genom att bryta förväntningen, synliggörs den till etnometodologens njutning (Johansson 2005:171).

Med hjälp av termer från teatern lyfter Goffman fram hur personer, i det sociala spelet, intar olika roller genom det uppträdande jaget. Det uppträdande jaget skapas via de uttryck personen visar upp. Det kan till exempel vara kläder, symboler, beteenden eller berättelser (Johansson 2005:89). Goffman (Goffman 1974:43ff) gör också skillnad på vilken situation personen befinner sig i och hur det påverkar hur individen väljer att framträda. Detta är påverkat av vilka kulturella uttryck personen och andra aktörer anser vara godtagbara vid den inramningen.

Likt en rättegång där både advokat och åklagare behöver spela mot varandra i en korrekt inramning för att det ska fungera. Tas åklagaren bort framstår plötsligt advokatens uppträdande orimligt och vice versa. Står de och argumenterar mot varandra på stranden kanske det mer framstår som två galningar eller i bästa fall som den ena blåst den andra i ett korrupt pyramidspel med kommunens pengar.

När en granne tittade in för att dricka en kopp te brukade han för det mesta anlägga en antydan till ett förväntansfullt hjärtligt leende när han kom in genom stugdörren. Eftersom avsaknaden av skymmande hinder utanför stugan och av ljus inne i stugan oftast gjorde det möjligt att iaktta besökaren i smyg när han närmade sig huset brukade öborna ibland roa sig med att observera hur han bytte ut den min han råkade ha på vägen dit mot ett sällskapligt uttryck strax innan han nådde fram till dörren. Men en del besökare räknade med att bli iakttagna och brukade därför anlägga en sällskaplig min redan på långt håll från huset och på så vis försäkra sig om projicerandet av en konstant bild. (Goffman 1974:17)

I citatet ovan kan vi se exempel på några saker, att grannen går från en inramning till en annan där han måste ändra sitt uttryck för att passa in i den nya sociala situationen. Individens definierar situationen och vet, eller tolkar, vilka uttryck som förväntas. I det här fallet ett hjärtligt leende. Vad som också synliggörs är begrepp som bakre och främre regioner (på scenen och bakom scenen) (Goffman 1974:102). I det här fallet går grannen från en bakre till främre region. Den främre regionen är där uppträdandet äger rum, i fallet med grannen är det när han stiger in i stugan fast de lite socialt kompetenta grannarna börjar lite tidigare (Goffman 1974:217). Den bakre regionen är där en person eller ett team kan slappna av, byta kläder och rekvisita eller öva inför sitt nästa framträdande i den främre regionen. I bakre regionen kan man också hålla saker dolda som man inte vill dela med sig av. Precis som inom teatern kan den främre och bakre regionen skiljas med så lite som en vägg och att skifta mellan dem kan gå fort och ofta (Goffman 1974:102f).

...kabyssen är fartygets bytor, och kocken och hans spis är varmkorvkiosken. Det är det enda ställe ombord där befäl och manskap kan mötas på fullt jämställd fot, som den unge sjömannen snart kommer att inse ifall han kommer in där och försöker göra sig märkvärdig. Utan att direkt kalla honom för 'raring' eller 'griet' kommer kocken att sätta honom på plats, nämligen bredvid smörjaren Hank på den lilla bänken ... (Goffman 1974:174)

Det citatet ovan visar på är en plats där två olika grupper kan mötas i bakre regionen. En slags neutral scen där det de sociala ställningar bryts ner. Det möjliggör kommunikation och interaktion som inte hade varit socialt accepterat i den främre regionen. Men det är också en kommunikation och scen som kan utnyttjas i längre perspektiv på andra scener än som i det här fallet kabyssen utgör (Goffman 1974:172ff).

Genom att tillämpa och kombinera de här två teoretiska perspektiven undersöker jag de symboliska innebörder som finns kopplade till korven. Hur den i ett specifikt sammanhang kan upplevas godare. Att ta reda på varför den används som rekvisita vid de här tillställningarna. Vad det säger om personen som berättar om den och hur de positionerar sig själva till korven. Varför är det en så specifikt användbar och symbolladdad rekvisita? Med hjälp av den narrativa berättelse teorin kan jag bryta ner berättelser i mindre bitar som jag sedan belyser med hjälp av Goffmans symboliska interaktionism. På så sätt kan jag fånga in olika kulturpraktiker och symboliska innebörder. Att genom det se hur berättarna placerar sig och andra i samhället i stort.

Analys

Jag kommer i det här avsnittet beskriva min analys i form av de teman jag lyckats identifiera i materialet. Det vill säga intervjupersonernas berättelser samt arkivmaterialet. Avslutningsvis söker jag knyta ihop analysen utifrån syftets övergripande frågeställningar.

Välkommen till Alvesta, Salmonella capital of Europe 1953

Det var såhär att det var vad heter det Kronobergs Läns Slakteri som låg i Alvesta dom hade sina köttkonserver. Det var en stor del av Alvestas export till resten av Sverige. Men sen så fick dom en strejk på slakteriet 1953 precis när sommaren skulle dra igång och det var en sån extra varm sommar och när strejken släppte blev ju alla bönder som tokiga och åkte dit med alla sina djur och ville ha dom slaktade för dom låg efter som tusan i sina produktioner och hann helt inte enkelt, dom plockade in mer djur än dom hade kapacitet till så dom hann inte frysa ner köttet efter slakten och skeppade iväg allting onerfryst och det var för mycket djur och ingenting blev fryst ordentligt och då bröt en salmonellaepidemi ut och folk började bli

sjuka. Sammanlagt var det 9000 människor som insjuknade i Sverige och 90 av dem dog. Det var den största epidemin som norra Europa typ haft. Med väldigt hög dödlighet. Ett tag blev Alvesta totalt nersvartat folk blev, folk som hörde talas om Alvesta körde ut folk. Jag hörde någon historia om några stackare som åkte till Tyskland på campingsemester och när de fick reda på att de var från Alvesta så sa de bara ni åker härifrån nu. Vi vill inte ha er alvestabor här. När folk körde förbi Alvesta vevade de upp sina rutor. Men på grund av dem här strejkerna så hade man börjat importera rätt mycket grejer. Så först skyllde dem på jätten från Tyskland så den begravdes totalt. Men sen så visade det sig att den inte var därifrån. Men sen så lyckades dem spåra bara ställen som ligger jäms med järnvägsknuten där Alvesta slakteri levererade sina varor och då kunde de spåra det till slakteriet där. Och ja det gick ju skit för Alvesta sen, det var ju ingen som ville köpa nånting från Alvesta då har dem ändå liksom sanerat in i minsta detalj men Alvesta var svartat så då tog de kontakt med den EXTREMT kända Bullen. Som hade nåt köksprogram på radion och frågade honom, kan inte du snälla bara garantera det här är salmonellafri korv. Då så gav de honom typ 50 000 tusen eller nåt sånt där. Så då åkte han ner och han inspekterade han såg till hur det skulle smaka och alltihopa och sen blev de märkta med Bullens salmonellafria korv. Och den blev en hit och räddade hela Alvesta. För att ja, så gick det till i alla fall. Erik

När jag studerar den här berättelsen med hjälp av Labovs schema så finns det ett gäng intressanta punkter som dyker upp. Vi får inledningsvis reda på att Alvesta är en ort omgärdad av lantbruk och bönder. Slakteriet och dess köttkonserver framstår som en viktig del av orten och för väldigt viktigt för de lokala bönderna som blev som galna när det öppnades igen. Vi kan också anta en stark arbetarklass som här strejkar för att förbättra sina villkor. Vilket leder till komplikationen i den här berättelsen. Alla ligger efter, alla behöver pengar och en brist på kunskap leder till norra Europas största epidemi. En sak som är intressant i den här berättelsen är att norra Europas största epidemi, 90 dödsfall och 9000 sjuka bara är en del av historiens uppbyggnad. Det stora problemet är hur Alvesta och dess invånare sedan blir behandlade, det hade blivit en pestbyggd som skulle undvikas till varje pris. De var stämplade att hela vägen till Tyskland! Även när de gjorde saker rätt så var de fortfarande stämplade, det behövdes något extraordinärt, en hjälte. I upplösningen träder hjälten fram. Bullen lyfts fram som en svensk superkändis. Exakt vad han gör och är inte så viktigt, huvudsak är att han är någon slags auktoritet inom svensk matkultur. Han ska få pengar bara för att garantera att korven är säker. Men hjälte som han är gör han mer, han påverkar korvens smak och sätter till och med sitt namn på korven. På så sätt räddar han hela orten. Vi får se en metamorphosis av

korven och Alvesta. Genom att succén förändrar Bullens bilden av Alvesta och blir en symbol för förändringspotential.

Hur äter man Bullens?

Utifrån både arkivmaterialet och mina intervjuer har det framträtt skillnad på hur varmkorven och pilsnerkorven konsumeras. Tillagning av varmkorven sker om sammanhanget tillåter genom att lägga burken i elden. Vid officiella arrangemang kan den värmas i kastrull eller korvkokare. Vid privata tillställningar i hemmiljö så kan burken också placeras direkt på spisen så korven får koka i sitt eget spad. Är det möjligt tillsätts gärna kryddpepparkorn och lagerblad direkt i spadet som den kokas i. Korven konsumeras i ett korvbröd med ketchup och senap. Första tuggan resulterar i ett smäck när skinnet spricker. Smäcket fyller en liknande funktion som poppet när man öppnar en Pucko och blir en slags kvalitetssäkring. Helst ska deltagarna ta ketchup och senap själv. Den äts inte med mos eller pommes utan uteslutande i bröd.

Pilsnerkorven följer lite andra mönster och är lite mer tillåtande. Den konsumeras huvudsakligen privat. På grund av sin kortare längd är den lite för liten för sitt bröd. Därför kan den ätas med mos, för sig själv med lite senap eller bara fiska upp och konsumera den direkt från burken. Det är dock varmkorven mina intervjupersoner talar om. Den lilla burken har inte samma gemensamma minnen, ritualer och kulturella kapital. Du ser sällan den lilla burken med pilsnerkorv återbrukas på samma sätt som den stora burken.

En eventbaserad korb

Ett återkommande tema var att Bullens huvudsakligen var något för festen, matchen eller varför inte företagseventet. Det går givetvis att ätas hemma och det dyker upp tillfällen där den gör det. Men nästan uteslutande i både intervju som i arkivmaterialet är det olika "events" som den förknippas med. Med hjälp av Bullens är det möjligt att ge en social situation en avslappnad feststämpel.

Utifrån de tidningsartiklar jag gått igenom för att hitta artiklar om Bullens kan jag konstatera att den omnämns huvudsakligen i samband med tillställningar kopplade till föreningslivet,

trivsamma familjeaktiviteter, fotboll, rally, motorträffar, loppisar och invigningar. Det är i framförallt de små, mer återhållsamma festerna. Följande bild (Göteborgs-Posten, 1994-24-05) är ett exempel på en typisk tillställning där Bullens tar plats. En tillställning där alla åldrar kan mötas i hälsosam nykter utomhuskul.

Göteborgs-Posten

Tisdagen den 24 maj 1994

Sporten	25-32	Vädret	49
Göteborg	34-35	TV & radio	49-51
Västervägen	36-37	Tisdagsnotet	52
Nöjen	38		

ANNONSMARKNADER

Fastighetsmarknaden	39-42	Yrkes- o. hantv.hjälp	46
Motormarknaden	42-45	Arbetsmarknaden	46-47
Båtmarknaden	45	Nöjen	47-48
Varumarknaden	45	Resor	48-49

SPORTEN

DEL 2

Lilla Åsebro är livet en fest

...men på plan går det inte längre som en dans

Åsebro (GP): Å den som hittar en namnteckning i programmet vinner tio kilo potatis, hojtar speakern på Rudevi glatt. Då var det paus i matchen mellan Åsebro och Onsala i division III Nordvästra Götaland. Speakern började varit djupt deprimerad för Åsebro låg under med 4-1.

Det är naturligtvis så här fotboll skall upplevas, strålände sol över en idyllisk idrottsplats, kaffe och Bullens pilsnerkorv.

På bordsidan Rudevi kuttar en skogsduva och i fjärran hörs en alerst gök.

Men göken kanske var överbliven från kvällen innan då Arvingarna spelat upp till dans på Åsebrons egen festplats som ligger bredvid planen.

Det är i stort sett vad som finns i Åsebro mitt ute på Dalboallén.

Några källor, en skola och så idrottsplatsen. Ett femtiotal bofasta och ett lag i division III.

— Vi visste att vi var rött, säger Onsala tränare Rolf Wetterlind. Men visst dok planen upp lite övermätande.

Många har problem att hitta anläggningen. Åkermark, några skogsödlungar, några gårdar och så plöjtligt — en skylt med Åsebro mitt i ingenting.

— Vi står ingen här ute, säger Tore Eriksson som var med och schakade undan för planen på sextiofotet.

Dansen på uppgång?

Från början var det tre klubbar som slogs samman. Bålsta, Grindstad och Erikstad blev Åsebro.

— Ett tag hade vi tre idrottsplatser, berättar Tore. Nu har vi den här och Bålsta.

Det tyngsta ekonomiska biten fixas via festplatsen. I söndags drog Arvingarna nästan 1 500 personer.

— Men dom är för dyra så det blev inte så mycket över, säger Tore's grabb Sune.

— Det har varit trögt ett par år nu, hoppas det är på farta igen, säger Tore.

Kvar av festligheter var en grön stencykel med plattmugg på paket-hållaren. Ock så göken förtä.

Sune gjorde sin fjärde dag i följd på Rudevi.

Först skulle ett serveringsstält upp, sedan var det danskvällen och i går hoppade Sune in som "nödlösning" i laget.

Fortsättning följde

Åsebro har inte startat säsongen så övertygande, två förluster och två oavgjorda.

— Vi har varit nära trean i flera år, men aldrig trodde då jag att vi skulle ta oss dit, säger Tore Eriksson.

Onsala är också nykomlingar och har tagit en enda poäng före mötet på Rudevi.

— Det är ju inte så säkert att vi vinner för det, säger Eriksson.

Grabbarna värmer upp på dansbanan, fortsätter där de slutade kvällen innan.

Men tjejerna i juniorlaget går omkring och haltar och har träningsvärk.

— De plockar sten box en bonuse för att få ihop pengar för resan till Gothia Cup, säger damtränaren Lars

Dahlin. Sämt ger bra sammanhållning.

Många ställer upp och jobbar ideellt här. Svårt är då folk är det inte heller.

— Vi ringde tjugofem personer och bad om hjälp och tjugofyra ställde upp direkt, säger Dahlin. Den tjugofemte bad om ursäkt för att han inte hann komma varje gång.

Precis så är det inte i stan.

Här jobbas ideellt näst rent kostnadsfritt, säger Tore.

Höga bollar på...

Det var på det sättet Åsebro byggde klubbtagan som invigdes i våras.

Fotboll är söndagsmjölet i Åsebro-trakten. När Radovan Trajkovski från Skövde blåste igång matchen var det fullt på båda läagsidorna.

— En kan inget göra åt detta, pustade Tore Eriksson.

Grabbarna var experter på långtjogande, höga bollar mot den blå rättnilen.

Onsala tog ledningen genom Robert Kjellen.

"Nödlösningen" Sune Eriksson, med tre säsonger i Godhem, kvitterade.

Absolut ingen tur

Så fick Peter Svensson, en av de fyra bröder som utgör grundstommen i laget, bollen i bakhuvidet. En stenhårt projektil tvärsköt av en lagkompis som skulle rensa.

Inte nog med det. Stefan Linders och Robert Kjellen gjorde både 2-1 och 3-1 till Onsala.

Och Richard Kjellen träcklade sig genom Åsebroförsvaret själv och gjorde 4-1.

Åsebro hade ingen tur.

Onsalamålvakten Ulf Eriksson fick skull av tränaren Wetterlind för sina långa utsparkar.

Sköt du ditt så sköter jag mitt, ropade Eriksson tillbaka.

Uppryckning kom

Åsebro ryckte upp sig fenomenalt under pausvilan och var nära att hinna kapp Onsala. Kenneth Björkstén gjorde 2-4 på straff och Marcus Svensson 3-4.

Kvitteringen skulle Patrik Axelsson gjort men han falldes bakifrån precis utanför straffområdet.

Frlägsövning föreslås. Men på vem?

Han slet å sej skjorts så fort så jag hann inte se, sade Tore Eriksson. Åsebro hann inte fatt. En ny förut kan noteras. Det är precis som Tore säger: "en kan inget göra åt detta".

Men korven var fin.

BOLENNART LARSSON

Bilder: ROGER GRANAT

SLÄNGPOLSKA ELLER TANGO? Nej, här är det lilla Åsebro som värmer upp för match mot Onsala i division III. Men medge att takterna sitter i sedan kvällen före då Arvingarna bjöd upp till dans. En svettig helg var det i alla fall för spelarna i Åsebro.

ARVINGARNA SPELADE ENA KVÄLLEN och Sune Eriksson's arvingar den andra. Somen Sune sa sig vara en "nödlösning" men till grabben, femåriga Sebastian, hejade på pappa ändå. Det var också Sune som gjorde Åsebro's första mål.

VEM VAR DET SOM VANN? Någon i publiken hade en autograftecknad i sitt program och förstapriset var tio kilo potatis.

ÅSEBRO FÖRLORADE IGEN och nu måste det till något extra om grabbarna skall lyckas förnya kontraktet. Kanske några ryförförvar från Mellerud eller de andra klubbarna i trakten.

Livet är en fest i lilla Åsebro, ett typiskt exempel på folkfest med Bullens

Jag vill också återvända till Bachtins beskrivning av karnevalen: En unik och jämlik plats.

Där världen vänds upp och ner, det finns möjlighet till frosseri i kött, dricka och lust (Bachtin 1986:87). Det ställs i kontrast till den kristna världen och dess moral som finns utanför karnevalens gränser. Jag slås av hur beskrivningen likaväl hade passat in på den lilla festen där Bullens är en självklar del av rekvisitan. Den lilla festen är förvisso mer återhållsam men den fyller samtidigt samma funktion som ett andrum från den kristna moralens vardag. Som

ett eget rum med en egen moral eller åtminstone en mer informell atmosfär. En plats för nya och mer jämlika möten som möjliggörs genom det lilla köttfrosseriet. För en match på vallen är inte en fest på grund av att det är match, utan det är först när den korrekta rekvisitan tas fram som scenen förvandlas och jämnas ut. Vilket möjliggör gränsöverskridande handlingar och möten som i andra fall brutit mot de rådande normerna i världen utanför.

4 **Nyheter** Lördag 6 juli 2019 | NWT

HÖLJES. Pilsnerkorv, bilbanor, grillat och glädje

FRUKOST. Gänget från Bengtsfors lagade frukost, bestående av Bullens pilsnerkorv, när NWT kom på besök. Att döma av konserverförrådet kan det nog bli fler sådana måltider. FOTO: OLLE PERSSON

Ytterligheternas motor

FOLKFEST. Å ena sidan fest dygnet runt på högsta volym. Å andra sidan lekande barn och familjemys med grillat i förtältet. Den första helgen i juli är ytterligheternas tid i Höljes.

En del har varit där sedan midsommar, många är på plats i tanken och själen ända sedan tävlingarna avslutades förra året.
- Vi har följt Andreas Bakkerud över hela världen, vi har varit i Abu Dhabi, på Silverstone, i USA, Belgien och på många andra platser och banor. Men det finns inget som slår Höljes, säger Christian och Sindre som sprider glädje från en blå golfbil som de kör fram och tillbaka på området.
I Höljes lanthandel är det fullt upp och kö till kassan, något som absolut inte hör till vanligheterna. Sedan juni förra året har butiken polska ägare.
- Vi har lärt oss av förra året vad gäller vilka varor som säljer mest och i år har vi även en trailer med försäljning vid banan, berättar Anna Manios och Piotr Wyszecki.

Lyckliga gatan
Trots att klockan bara är tio på förmiddagen har festen redan börjat vid det som kallas Lyckliga gatan, det område vid motorbanan i Höljes där det spelas bäst musik och sovs i risigast husvagnar.

Friluftsliv
Utanför en av dessa husvagnar sitter ett kompisgäng från Bengtsfors och värmer Bullens pilsnerkorv på grillen.
- Anledningen till att man åker hit är friluftslivet med camping, självklart ölen och inte minst alla andra sköna människor som också

Vid sidan av folkfesten i Höljes njuter ungdomarna från Bengtsfors av Bullens och päroncider till frukost. Utifrån mina egna erfarenheter och intervjuer har jag fått reda på att korven också används i mer alkoholrelaterade fester. Oftast privata fester men även i större familjeevent så

menade ett par av mina intervjupersoner att man i utkanten av dessa tillställningar kunde konsumera Bullens ihop med alkohol. De skapar en egen scen där festisen byts ut mot Explorerer eller Kung² samtidigt som Bullens varmkorv finns kvar som rekvisita. Där dessa ungdomar verkar vara i en frihetstid innan de själva förväntas återanpassas till den vanliga scenen. Bilden (Nya Wermlands Tidning, 2019-06-07) ovan är ett exempel på en sådan situation. Där gänget från Bengtsfors avnjuter en rebellisk frukost men samtidigt upprätthåller vissa av de roller och behåller den för scenen korrekta rekvisitan.

Ett annat tillfälle är vid festens slutskede. Det handlar ofta om nattmaten på bröllopet eller festen. Det blir ritualen som signalerar att festen går in i nästa fas där umgänget blir på en mer avslappnad och fri nivå. Genom att använda sig av Bullens som rekvisita är det möjligt för alla deltagare att gemensamt byta scen. Likt att gå till cigarrummet efter middagen med en konjak och kuban för att fritt kunna diskutera utan att förhålla sig till de regler som finns vid middagsbordet.

Eh jo, när man gick. Vi gjorde nog det en del när vi var små. När man gick på typ Strövaren och Mulle och sånt. Då vet jag att det dök upp en bullensburk emellanåt. Men kanske också är, något som slog mig nu med fest. Det är ju också ingen vardagskorv så. Det är när något händer, då är Bullens där. Även om man ska typ ut i skogen eller gå på loppis eller gå på konsert typ. Det är ju inte som om man öppnar eller i alla fall inte jag. Känner nog inte så många som typ äter Bullens varmkorv på en tisdag vid lunch. Jocke

Som Jocke beskriver i intervjun, *det är när något händer, då är Bullens där*. Beskrivningen av att det händer något när Bullens plockas fram är något som alla mina intervjupersoner tar upp tidigt i våra samtal. Samtliga intervjuade pratar om tidiga barndomsminnen där Bullens serverats i samband med någon aktivitet. Inte bara lyfter Jocke fram att det är något som infinner sig på events, i den avslutande codan när han lyfter fram att det inte är något man äter till vardags, det hade varit något som föll utanför normen. Det är minnen där såväl barn som vuxna äter ihop även om de kanske har olika roller. Med hjälp av Bullens kan de samlas och uppleva något tillsammans på ett mer jämlikt plan. Allt som behövs är någon slags värmekälla, där elden är populärast men också direkt på spisen eller mer kreativa lösningar som i en bils motorhuv (Nya Wermlandstidning 2015-02-24). Att äta korven en tisdag vid

² Öl med lägst literpris på systembolaget

lunch ses som något främmande. Det är att använda rekvisitan på fel sätt. Det är lite som att öppna en flaska fransk champagne på förmiddagsfikat.

När man ska ge sig ut på Spånen³ och grilla lite korv eller koka lite korv. Man grillar ju inte riktigt Bullens. Men då har man med sig en konservburk Bullens. Eller så har man med sig en konservburk sibyllas och kallar den för Bullens. Det spelar nästan ingen roll vilken typ av konservkorv man har så heter det en Bullens. Det är lite grann som freestyle⁴ och liknande. Det är ett varumärke man applicerar på alltihopa. Så jag brukar säga till barna nu ska vi ha bullens varmkorv så kommer jag där med någon sopig coopsibylla. Men det vet ju dom inte om. Annars är det ju är man på idrottsevents eller föreningsevents och det bjuds på korv häromkring så är det alltid Bullens dom kokar upp. Är man på företagskalas och det ska bjudas på korv så är det Bullens. Är man på Tyrolen⁵ och beställer korv så är det ju bullens.
Erik

Ut på tur är Bullens det givna. Men skulle det vara så att den inte finns tillgänglig är det nödvändigtvis inte ett problem. Varumärket är så starkt att det kan appliceras på andra korvar. Som Erik säger är Bullens mycket mer än bara Bullens, det är en symbol för alla kokkorvar. Fast till skillnad från en freestyle som är universellt accepterat så är Bullens något lokalt. Vilket han förstärker med att nämna att det är häromkring som det alltid kokas upp Bullens.

3 Sjö utanför Alvesta

4 Bärbar kassetbandspelare med hörlurar

5 Folkpark utanför Alvesta

Runes invigde biogaspump

Anläggningen har varit klar och i drift sedan i januari år, men i förra veckan invigdes biogaspumpen officiellt hos Runes Bensin. Samtidigt lanserade Emmaboda kommun sina första tjänstebilar som drivs av biogas.

EMMABODA. På plats för att fira och testa biogaspumpen var förstas ägaren av anläggningen Alf Johansson, kommunalstyrelsens ordförande Johan Jonsson och Jonas Löf, verksamhetsledare för BiogasBoost. Ett regionalt biogasprojekt som drivs av Miljöfordon Sverige och som Emmaboda kommun deltar i.

Runes Bensin drivs av Alf Johansson, som har tio anställda. Det var hans far Rune som startade företaget. Förutom mackarna driver han tillsammans med sin fru Carina också en mindre ponnyuppfödning och med på plats hade han gotlandsrusset Zigne, som en symbol för vad biogas är. Nämligen etangas som är restprodukter från helt vanlig stallgödsel och som om den inte hade samlats upp, annars hade gått rakt ut i atmosfären istället för att bli biogas.

– Det här är bevis på företagsamhet och engagemang. Inget annat tankställe i den här kommunen har det här stora utbudet av drivmedel som Runes, sa Johan Jonsson som också stolt kunde meddela att Emmaboda kommun inom två år kommer att ha en helt fossilfri fordonsflotta som då kommer att ersätta 50 bilar drivna med bensin eller diesel.

– Egentligen har ju biogaspumpen varit installerad sedan den 2 januari och då satsades dessutom på två snabbaddare för elbilar. Då var det för kallt för invigning och vi sköt på den till vårfesten i maj.

Emmabodas kommunalråd Johan Jonsson (C) tankar biogas för första gången i sitt liv. Det gör han Alf Johansson, som dagen till ära hade hästen Zigne med sig, inviger sin biopumpstation i Emmaboda. Jonas Löf från BiogasBoost tittar på. FOTO: ANN-HELENE THÖRNING

Men i år har ju mycket blivit inställt och därför blev det inte invigning då heller, sa Alf Johansson som nu till sist fick fira med att bjuda alla besökarna på Bullens pilsnerkorv.

Med all sannolikhet är Runes landets mest kompletta drivmedelsstation. Från pump erbjuder de även bensin, diesel, acrylatbensin, E85 (etanol), Adblue, RME (ramsolja) och HVO100 (syntetisk diesel).

ANN-HELENE THÖRNING

Alf Johansson, ägare av Runes Bensin i Emmaboda, tog med sig hästen till invigningen av den nya biogaspumpen. Därefter bjöd han på pilsnerkorv, och kommunalrådet och alla andra besökare lät sig väl smaka.

Invigningen av biogaspumpen i Emmaboda bjuds det både på korv och celebret besök i form av ponny Zigne

Skulle det däremot vara ett officiellt evenemang så behövs den riktiga korven vara där för att ge status åt arrangemanget. Bilden (Kalmar läns tidning / Nybro Tidning 2020-10-08) ovan är ett exempel på detta. För du vill inte förknippa den nya biogaspumpen i Emmaboda med en *sopig coopsibylla*, som på sin höjd är förknippad med korvkiosken i tv-serien Byhåla. Utan du behöver de saker Bullens är förknippad med, festliga tillställningar som alla kan delta i. I det här fallet betyder även ponny Zigne liknande värden som Bullens, något lokalt, festligt, naturligt att samlas runt.

Också en självklarhet

Okej, men jag skulle säga att den snarare dyker upp på förväntade sammanhang och att jag lite så är förvånad över efter du frågade mig. Så har jag frågat folk i fotbollslaget om Bullens. Och att vissa inte ens har en aning om vad det är för något ens. Det förvånar mig jättemycket faktiskt. Att jag ändå tänkte att alltså jag kan förstå folk som växer upp nu inte vet vad det är men att folk som ändå är lite äldre i alla fall eller lite äldre men att dom inte ens vet var det är för något. Och då så går de miste om en specifik korvupplevelse faktiskt!

Ronny

Intervjupersonen har i det här fallet sett Bullens som en självklar del av livet. Han misstänker att det kan vara en generations(grej). När han börjar fråga runt och inser han att det nödvändigtvis inte är fallet i andra delar av landet. Bullens har varit en sådan självklar del i hans egna liv att det finns en förväntningen på att den ska vara del av andra liknande människors liv med. När han frågar folk från andra trakter, i det här fallet fotbollslaget inser han att det måste vara något mer lokalt.

Här känns det, jag vet inte hur det är i resten av sverige men här är det liksom en en stor del av hur det alltid har varit. Som när man var liten på utflykt med förskolan och skolan så fick man sån där såna små vad heter det nu tunnbröd med renkött i. Renklämmor och en Festis. Och en sån pyramidfestis och det liksom Bullens varmkorv är i den kategorin med prylar som är standard som man inte ens tänker på dom finns bara där men och ibland byts märken ut mot nåt annat men det är samma sak med Festis. Det finns ju Festis heter Festis fast du köper något utav Icas hittepåsaker. Erik

Även Erik är inne på att Bullens dyker upp på förväntade sammanhang som en självklarhet. Återkommande inom den orienterande biten i de här berättelserna är dessa utflykter som Erik berättar om. I denna berättelse vill Erik visa hur den ska dyka upp i vissa sammanhang. För att visa det använder han sig av ett exempel som skulle vara mer förståeligt för gemene man. Sensmoralen av historien är att Bullens är så självklart att det inte nödvändigtvis ens är något som reflekterar över. I codan förstärker han sin poäng, även om den skulle vara utbytt så är det konceptet Bullens som konsumeras och inte vad den blivit ersatt med.

Bullens som fenomen

Jag har också hittat på massa rövarhistorier om Bullens. Jag har berättat för dom om bullhagen som simmar runt i Spånen som dom är lite rädda för. Det är nämligen så många som åker ut till Spånen och tar med sig bullens varmkorv så håller de liksom bara ut spadet där. Så rinner det liksom ner så hela Spånen smakar lite bullensspad. Så där finns det bullhajar. Som älskar Bullens varmkorv. Dom är livsfarliga, så då ska man absolut inte kasta ner något i sjön för kastar du ner så tror den ju att det är en korv. Och försöker då äta det. Så än idag, jag har sagt att de får inte kasta rakt fram i alla fall då kan hagen komma och "huggljud" framifrån. Så de måste kasta åt sidan för att lura hagen. Och jag berättade det för dom för några år sedan och än idag kan jag se dom när dom ska kasta ner nåt i vattnet så kastar de åt sidan. Jag har lyckats. Men jag var tvungen att avslöja i somras att det inte finns bullenshajar för dom började, vi skulle bada i Spånen och då började dom skrika. Dom såg en bullhaj och det funkar inte riktigt när det gick andra badgäster överallt. Erik

Bullens är tillräckligt ingrott i kulturen för att ha sina egna historier. Här fungerar den som en näckenhistoria som används för att hålla barnen säkra vid vattnet. Genom att skapa en näckenhistoria kan Erik skapa gränser för vad som är tillåtet vid och i vattnet (Stattin 1984:46ff). För att ge historien tyngd används något som alla kan relatera till vilket var effektivt. Det blev problematiskt när andra människor började bli involverade. Backstage mötte frontstage och då var de tvungna att separeras.

Burken är en del av korven

Is that the one with the really nice can? (Informell intervju med Dansk, Köpenhamn 2021-11-13). Burken visade sig vara mer än bara en förpackning. I citatet ovan diskuterade jag mitt projekt med en dansk innan en konsert. Inte nog med att folk uppskattar dess design där den beskrivits som: *jävligt snygg* (Ronny), *dekorativa* (Maria), *ser bra ut* (Erik), *skitsnygg burk* (Jocke). Alla intervjupersoner uppskattade dess själva utseende. Möjligheten att ta med burken och att det var en del av själva tillagningen är något annat som gillas att lyftas fram. Det är bara att lägga burken i eller på elden är också återkommande i tre av intervjuerna och ofta en del i berättelserna. Att kunna lägga burken i elden är förutom att vara praktiskt även en upplevelse som kan delas.

Ett tredje återkommande tema är att återbruka burken. Den visade sig användas i allt från blomkrukor, askkoppar, måltavla, laga tak, laga moped (Alingsås Tidning 2014-08-02) julgransdekorationer (Dagens Nyheter, 2006-12-13) till riddarrustning. Genom att skapa med och återbruka burken så blir det möjligt att ta del av det kulturella kapital som finns kopplat till Bullens. Det vill säga att burken inte enbart är snygg att använda, utan den signalerar ett värde utöver sig själv, det är sen upp till betraktaren att lägga in sina egna minnen och relationer till Bullens. Lokalt finns många sådana delade minnen även om man inte konsumerat Bullens tillsammans tidigare. De som har vuxit upp med Bullens tar det nästan för givet att även andra har varit med om att lägga Bullens på elden. De jag intervjuat berättar exempelvis hur förvånade de blir när andra inte har sådana minnen eller någon relation till Bullens. Men utan korven och dess ritual fylls troligtvis inte betraktaren av den nostalgi som mina intervjupersoner förmedlar. Troligtvis kan de därför inte heller se det kulturella kapital burken har för "de invigda".

Att sprida gospeln

Viljan att dela med sig av just den här specifika korvupplevelsen är ett återkommande tema i både mina intervjuer och de tidningsartiklar jag undersökt. I artiklarna visar det sig att det serverades Bullens på restaurang Bröderna Olsson i Stockholm och i deras filial i London (Dagens Nyheter 1992-07-27). Där den serverades direkt i burken. I det här fallet tas även burken med som en given del av helhetsupplevelsen. Socialdemokratiska politikern Håkan Juholt från Småländska Oskarshamn använder sig också av Bullens när han ska ha bjudning på Svenska ambassaden på Island (Östra Småland 2017-10-25). Här hade det inte heller gått att ha en *sopig coopsibylla* utan det krävs Bullens för att det ska vara kopplat till rätt värden, precis som vid biogaspumpen (Kalmar läns tidning / Nybro Tidning 2020-10-08).

Jag hade faktiskt med mig två stycken stora konserver till ett norskt demoparty en gång. Och då mitt i natten när allt var slut då kokade jag upp det och bjöd alla på bullens varmkorv. Det blev jävla uppskattat. Jag tror inte de är vana vid att bjuda på korv, att bli bjudna på korv mitt i natten. Erik

Som i exemplet ovan blir bullens blir som en symbol som går att uttrycka sin lokala kultur med. Men för att använda dig av den så krävs rätt sorts sammanhang, i det här fallet en fest

som gick in på natten. Skulle det handla det om en mindre middag så är det knappast Bullens som dyker upp för att uttrycka den lokala identiteten utan det skulle för en smålänning antagligen kunna bli Småländsk ostkaka eller kroppkakor.

Avslutande analys

Den här undersökningen har syftat till att lyfta fram vilka berättelser Bullens korv är förknippad med och utifrån ett kulturanalytiskt perspektiv förstå praktiker, tolkningar och kulturella mönster där man serverat eller blivit serverad Bullens korv. Min förförståelse om Bullens korv som ett kulturellt fenomen mer än en bit mat har visat sig vara fallet, kanske ännu tydligare än jag först anat. Jag använder mig här av mina initiala frågeområden för att sammanfatta uppsatsens resultat.

Om vi ska återvända till studiens första fråga som löd: Vad har konsumenter av Bullens korv för erfarenheter och minnen av deras konsumtion? Det som mina intervjupersoner främst minns är nostalgiska minnen från barndomen. Vi pratar då inte om pilsnerkorven utan om Bullens varmkorv. De berättar om utflykter, roliga aktiviteter och kalas där Bullens blivit som ett kalas i kalaset, dvs även ett avbrott från den gemensamma aktiviteten. Det är framförallt glada minnen som beskrivs och inte en salmonellasäker korv. Jag fick inte bara höra roliga berättelser utan de jag intervjuade blev även glada när de pratade om Bullens. Det är med andra ord minnen som de kan bli glada av än idag även om det kanske inte är något de reflekterar över förens jag tar upp ämnet. Det är också tydligt att det även är arrangemanget hur Bullens serveras som har betydelse. Hur man lägger in Bullens stora konserverburk i elden eller direkt på spisen. Många återanvänder även den stora burken som exempelvis blomkruka. Själva burken upplevs att vara väldesignad och snygg.

Jag kan även se hur föräldrar med minnen av Bullens vill ge sina barn samma upplevelse och hur det inom föreningslivet är något som återkommer över generationer. Nu kan jag inte generalisera utifrån min begränsade datainsamling men utifrån det material jag har skulle jag vilja påstå att Bullens korv kan ses som en kulturell praktik där det finns gemensamma om än informella normer hur och var korven ska konsumeras. Den är inte utbytbar mer än att någon serverat sina små barn korv under namnet Bullens för att skapa god stämning. Kanske som ett sätt att förstärka upplevelsen. Det jag vill säga är att de erfarenheter och de minnen som

kommer fram i mina intervjuer kan förvisso variera men likheterna vad Bullens gör med människorna är påfallande lika. Jag ser glädje, spänning och gemenskap. Jag kan också se en viss stolthet över Bullens och att det är ett normbrott att servera Bullens på annat sätt än det traditionella. På så vis kan nostalgiska minnen leva vidare.

Men i vilka sammanhang har korven konsumerats? Utifrån min datainsamling kan jag förvisso utläsa att Bullens har konsumerats på olika sätt och platser. Men gemensamt för dessa platser är att de är en gräns mellan vardag och fritidsaktivitet. Bullens är inte vardagsmat. Trots att det endast skulle kunna betraktas som en bit korb är inte detta en måltid som andra. Det som mina intervjupersoner främst minns är att när Bullens kommer fram så händer något. Nostalgiska minnen från barndomen där det ofta finns ett större socialt sammanhang, händelser när hela byn samlas kring en aktivitet där barn och vuxna möts. Mina intervjupersoner har berättat om fotbollsmatcher, fester, resor, byaktiviteter och skogsutflykter. Bullens är inte helt oväntat mer utbredd lokalt där den kommer ifrån i Småland. Via de artiklar jag gått igenom kan jag se att Bullens konsumeras på liknande utflykter och events på landsbygden i hela landet. Jag kan också se att skillnaden mellan land och stad framstår som större än mellan olika delar av landsbygden i landet.

Å ena sidan serveras Bullens i samband med sociala aktiviteter och blir en gräns mellan vardag och fritid men det fungerar även som en paus i den pågående aktiviteten. En kravlös paus med en egen praktik som skapar en avslappnad stämning. Så fort den stora Bullens burken läggs i elden eller ställs på spisen kan man släppa lite på sina formella roller och en mer informell stämning skapas. På den privata festen serveras till exempel Bullens sent på kvällen som nattmat. Genom att använda sig av Bullens som rekvisita är det möjligt för alla deltagare att gemensamt byta scen. Man förflyttar sig exempelvis från salongen till köket och närmar sig det Goffman benämner som bakre region. Här blir nya former av möten möjliga. Det är tillåtet att vara mer avslappnad samtidigt som man får något att samlas kring som inte enbart handlar om att äta en bit mat. Bullens blir som en avväpnande inramning som möjliggör nya mer kravlösa möten. Kanske är det därför som mina intervjupersoner beskriver Bullens med sådan kärlek. Det är långt ifrån en stressfylld vardag med plikter och måsten. Goffman lyfter fram vikten av att studera själva situationen för att förstå vilka kulturella uttryck som anses vara godtagbara med den aktuella inramningen. Att mötas kring Bullens får oss att framträda mer avslappnat än om vi skulle gå på restaurang ihop eller mötas på jobbet. En del av själva inramningen handlar just om möten där vi speglar oss i varandra. Det

blir på så vis möjligt för den enskilda individen att visa sidor av sig själv som normalt är förpassad till den bakre regionen.

Går det att urskilja kulturella mönster och hur ser de i så fall ut? Intressant är hur Bullens korv tas med från en kultur till en annan. Hur smålänningen tar med Bullens till festen i Norge. Hur Bullens hamnar på ett bröllop och hur Juholt bjöd på Bullens på den Isländska ambassaden. Det är som om Bullens kan ses som en landskapsrätt från Småland som man vill visa upp. Ändå finns Bullens sällan nämnd som en småländsk landskapsrätt. Just därför att Bullens inte enbart är en bit mat, faktum är att korven är en rätt liten ingrediens i själva inramningen trots att praktiken inte skulle förekomma utan korven i sig. Att ta med Bullens från en kultur till en annan handlar mer om en kulturupplevelse än matupplevelse. Individen tar med sig en bit av sina nostalgiska minnen och en praktik som skapar en glad och avslappnad stämning. Att lägga burken i elden eller ställa den på spisen och sen servera den med ketchup, senap och bröd ger individerna möjlighet att kliva in på en ny scen. Det handlar mer om att servera en kulturell upplevelse än att bjuda på en delikatess från hembygden.

Jag vill inte påstå att det skulle vara en kulturell praktik för smålänningar att ta med sig Bullens i nya sammanhang, men det förekommer som sagt. Vanligast är det att Bullens konsumeras i samband med olika aktiviteter på hemmaplan. Mer som en informell kultur som finns där, som man tar den för givet utan att egentligen prata om det, förutom när man blir tillfrågad. Det finns informella normer hur, var och när Bullens ska konsumeras som överförs mellan generationer. Det är till och med så att individer som vuxit upp med Bullens blir förvånade när andra inte har de erfarenheterna eller känner till "hur man ska göra". Vad säger berättelserna om konsumenterna och det samhälle de är en del av? Den narrativa berättelseteorins utgångspunkt är att människor är en berättande varelse som hanterar världen genom sina berättelser. Det jag kan se i mitt eget datamaterial är att Bullens skapar en inramning som möjliggör nya berättelser då den skapar utrymme för mer informella och avslappnade möten. Möten som kanske inte skulle ägt rum annars och möten över generationsgränserna. Intervjupersonernas berättelser om Bullens säger också något om deras uppväxt. Om mulleskola, fotbollsträning, skogsutflykter och olika fritidsaktiviteter. Om ett samhälle där möten och gemenskap skapar trygghet och goda minnen. Det denna uppsats visar är hur människor skapar en gemensam kultur kring en korv som överförs via byträffar, föreningsliv, företagsevent och gemensamma aktiviteter. Det är en kultur som vuxit fram

underifrån och skulle kunna beskrivas som folklig kultur. Även om man skulle kunna säga att det blivit en organiserad kulturaktivitet så var denna praktik inget som var avsikten med nylanseringen av Bullens. Det är heller inget som nämns inom matforskning. Det närmaste jag kan komma är i *Hunger och Törst* (Tellström 2015) där Tellström lyfter fram hur man kan använda sig av kända personer för att marknadsföra en produkt. Det är möjligt att det också fungerade initialt men ingen av mina intervjupersoner pratar om Bullen som person. Bullen är inte heller bara en korb, det handlar om en upplevelse med en egen scen skild från vardagen.

Sammanfattande diskussion

Efter att ha spenderat åtskilliga månader med Bullens korb så skulle jag vilja återkoppla till min berättelse i början av uppsatsen. När jag hade haft lite huvudbry över Bullens på bröllopet utanför Växjö. Denna praktik verkar för mig själv inte längre som något märkligt. Jag skulle närmare bli förvånad om någon annan nattamat serveras i Kronobergs län. Som jag visade i analysen används Bullens som rekvisita i socialisationsprocesser för att inkludera nya i gemenskapen. Något som mina intervjupersoner började uppleva tidigt i sina liv. Nostalgiskt kan de blicka tillbaka på dessa tillfällen och vill gärna inkludera nya i gemenskapen.

Jag blir också nyfiken på hur den lilla festen tar sig uttryck på andra platser i världen. Vilka symboler som används där, stämmer fortfarande Bachtins beskrivning lika bra in när vi lämnar den kristna sfären? Det finns också de andra små festerna med sina specifika rekvisita som hade varit spännande att undersöka, på vernissage får du salta pinnar och vin i plastmugg. På disputationen finns det smörgåstårta, det är trevligt.

Jag slås också av hur berättelser kring Bullens är så rosaskimrande jämfört med hur bilden av Scan är. Kanske kommer även bilden av Bullens korb förändras med den nya generationer som förstår att Bullens faktiskt är en del av Scan, ett varumärke som på senare år fått ett rätt skamfilat rykte. Vi får ju komma ihåg att varumärket Bullens skapades just för att tvätta bort ett väldigt dåligt rykte. Något som de lyckats väldigt väl med men frågan är hur länge det håller i sig. Eller är det så att den kulturella inramningen av Bullens är så starkt internaliserat att själva korven får en sån marginell betydelse?

Frågan är dock om Bullens storhetstid är förbi med ökad urbanisering och individualisering? Där självutveckling blir viktigare än den kollektiva gemenskapen. Folks vanor förändras, fler

äter vegetariskt, andra äter inte gris och vi andra förväntas äta mindre kött. När Bullens funktion varit att på enkelt vis kunna samla alla kring en väldigt specifik korvupplevelse. Helt enkelt inte längre är möjlig kanske något nytt kommer ta dess plats. Men tills vi når den punkten kommer Bullens fortsätta att användas för att uttrycka sig, skapa gemenskap samt som en gränsmarkör mellan vardag och fritid.

Referenslista

Litteratur

- Bachtin, Michail 1986. (1965). *Rabelais och skrottets historia*, Anthropos-
- Drakos, Georg. (1997). *Makt över kropp och hälsa*. Stockholm: Brutus Östlings bokförlag Symposium.
- Goffman, Erving. (2000[1974]). *Jaget och maskerna*. Stockholm: Bokförlaget Prisma
- Gunnarsson, Payne, Jenny och Öhlander, Magnus. (2017). *Tillämpad kulturteori*. Lund: Studentlitteratur.
- Fägerborg, Eva. (2011). Intervjuer. I Kaiser, Lars och Öhlander, Magnus (red.). *Etnologiskt fältarbete*. Lund: Studentlitteratur. S. 85-110
- Klein, Barbro (1980) *Legends and folk beliefs in a Swedish American community* Vol. 1
Arno Press
- Labov, William (1972). *Language in the Inner City. Studies in the Black English Vernacular*. Philadelphia: University of Pennsylvania Press
- Johansson, Anna. (2005). *Narrativ teori och metod*. Lund: Studentlitteratur
- Jönsson, Håkan (2020). *Svensk måltidskultur*. Stockholm: Carlsson Bokförlag
- Jönsson, L-E., & Nilsson, F. (Red.) (2017). *Kulturhistoria: En etnologisk metodbok*. (Lund Studies in Arts and Cultural Sciences; Vol. 13). Lunds universitet, institutionen för kulturvetenskaper, etnologi.
- Palmgren, Ann-Charlotte. (2011). Reflektion och etik. I Gunnemark, Kerstin *Etnografiska hållplatser, om metodprocesser och reflexivitet*. Lund: Studentlitteratur. S. 173-192
- Rabelais, François 1945 (1534). *Den store Gargantuas förskräckliga leverne* Stockholm: Fahlerantz & Gumælius
- Stattin, Jochum. 2008(1984) *Näcken, spelman eller gränsvakt?* 3.uppl Stockholm: Carlsson Bokförlag
- Tellström, Richard, Jönsson, Håkan (2018) *Från Krog till krog* Stockholm Natur och Kultur
- Tellström, Richard (2015) *Hunger och Törst*, Stockholm, Forum
- Young, Katharine Galloway 1987. *Taleworlds and Storyrealms. The Phenomenology of Narrative*. Dordrecht: Martinus Nijhoff Publishers

Intervjuer:

Namn: Erik

Ålder: I 40-årsåldern.

Bostadsort: Alvesta.

Intervjudatum: 2021-12-09

Intervjun utförd av uppsatsförfattaren över Zoom och finns i författarens ägo.

Namn: Jocke

Ålder: I 30-årsåldern.

Bostadsort: Göteborg.

Intervjudatum: 2021-09-27

Intervjun utförd av uppsatsförfattaren över Zoom och finns i författarens ägo.

Namn: Ronny

Ålder: I 30-årsåldern.

Bostadsort: Malmö.

Intervjudatum: 2021-11-17

Intervjun utförd av uppsatsförfattaren hemma hos intervjupersonen och finns i författarens ägo.

Namn: Maria

Ålder: I 20-årsåldern.

Bostadsort: Lammhult.

Intervjudatum: 2021-11-14

Intervjun utförd av uppsatsförfattaren i dess egna lägenhet och finns i författarens ägo.

En informell intervju finns i författarens ägo utförd i Köpenhamn 2021-11-13

Tidningsartiklar

Alingsås Tidning 2014-08-02

Dagens Nyheter, 1992-07-27

Dagens Nyheter, 2006-12-13)

Göteborgs-Posten, 1994-24-05

Kalmar läns tidning / Nybro Tidning 2020-10-08

Nya Wermlandstidning, 2015-02-24

Nya Wermlandstidning, 2019-06-07

Nittio tidningsartiklar, artiklarna finns i författarens ägo,

Beskrivning av artiklar finns som bilaga

Bild på burken och innehållsförteckning för korven finns som bilaga